

Iulia DAVID

T.G.S.T. la Odeon

După ce am urmărit turneul bucureștean al **Teatrului German de Stat timișorean**, nu pot și nici nu-mi propun să fac un top al actorilor sau al regizorilor ale căror producții au fost prezentate între 27 și 29 mai pe scena Teatrului Odeon. Nici nu ar fi relevant. În schimb, am un *feeling* clar: din Timișoara continuă să vină aer de Vest.

Trupa Teatrului German de Stat a adus cu sine o parte din atmosfera degajată a unui oraș relaxat și din conștiința unei comunități care știe că la muchia dintre Occident și Orient nu ai cum să nu fii *altfel* și să nu guști din beneficiile a două tradiții culturale (și dacă ar fi doar două!...). Nu știi și nici nu e important pe ce teritoriu te afli: actori germani care stăpânesc bine limba română, actori români vorbitori de limba germană, regizori români și regizori germani invitați să-și pună la treabă energiile și *background*-urile culturale pentru a sparge barierele de limbă și pentru a servi un public care trebuie să se omogenizeze prin spectacol. Poate de aici succesul prezent al teatrelor minorităților maghiare și germane din România. Germani sau unguri, pentru românii de aici, români pentru ungurii și germanii de acolo, ei trebuie să reușească de două ori: să-și mențină identitatea și să spargă bariera lingvistică. Iar reușita lor se datorează în primul rând legăturii strânse pe care aceste teatre o au cu publicul lor, lucru care nu se mai vede foarte clar în spectacolele mai marilor sau mai micilor teatre din București și din țară.

Foto: TGST

Pool (No water) de Mark Ravenhill.
În prim-plan Ioana IACOB

Selecția prezentată la Odeon a cuprins patru spectacole recente, regizate de patru creatori din generații și spații diferite: *Albă ca Zăpada și cei șapte pitici*, o dramatizare după basmul fraților Grimm, scrisă și regizată de Simona Vintilă; *Cântăreța cheală* în regia lui Alexandru Dabija, pe care îl prinde în continuare bine apropierea de formula Ionesco; *Ultimul incendiu*, premiera pe țară a celui mai recent text al dramaturgului Dea Loher, pus în scenă de regizoarea germană Cornelia Cromholz, și *Pool (no water)* de Mark Ravenhill, montată de tânărul actor convertit la regie, Alexandru Mihăescu.

Propunerea repertorială variată a TGST ar fi trebuit să adune în sala Odeonului public mult și de toate categoriile. Dacă nu din curiozitatea de a privi o trupă entuziastă și tânără (media de vârstă a actorilor este de 29 de ani), măcar pentru ocazia descoperirii unor texte noi și incitante (și aici chiar nu mă refer la *Albă ca Zăpada*). Nu a fost cazul – ori poate pentru că atunci când nu au girul vreunei „egide” sau al unui selecționar, bucureștenii nu sunt foarte interesați/curioși de ce se întâmplă prin alte spații ori poate pur și simplu vreun departament de promovare nu și-a făcut bine treaba.

Totuși, ca să vedem partea senină a cerului chiar și atunci când plouă, cert e că cea mai frumoasă primire, din partea celui mai sincer public, a avut-o ***Albă ca Zăpada***. Un spectacol muzical curat, frumos privirii (scenografia aparține Getei Medinski), din care copiii au știut ce să aleagă: *cheese-pop*-ul *Albei ca Zăpada* (Daniela Török) a fost eclipsat de pasajele *rock* ale *mașterei* (Dana Borteanu), la auzul cărora vecinii mei de rând și-au întors șepcile și au început să bâțâie sincer. E semn că puștii au și ei trendurile lor și că, dacă *Albă ca Zăpada* ar fi putut câștiga cu succes Eurovizionul copiilor acum 20 de ani, lucrurile nu mai stau la fel azi. După spectacol, am încercat să strâng impresii de la spectatori gălăgioși. Cireașa de pe tortul acelei dimineți pline de energie a fost răspunsul pe care mi l-a dat o fetiță pe cât de mică, pe atât de sigură pe ea: „Să știi că mi-a plăcut mult filmul”. Din acel moment, nimic nu a mai contat.

Câteva ore mai târziu, în seara aceeași zile, publicul Odeonului a redevenit serios. Breasla era pregătită pentru ***Cântăreța cheală***, cel mai recent și primul spectacol al lui Alexandru Dabija pe scena TGST. Regizorul îl restituie pe Eugène Ionesco în forma unui clasic al timpului său, ale cărui contribuții substanțiale în discursul dramatic de după al Doilea Război Mondial sunt binecunoscute. De altfel, decorul și costumele lui George Petre pătrund direct în inima epocii moderne: o secțiune dintr-o casă a anilor '50 recrează jocul geometric de volume, forme și culori în care își găsește atât de bine locul logoreea personajelor ionesciene. Jacques Tati, care prin Vila Arpel din *Mon Oncle* a dat umanității cel mai comic și absurd personaj principal neînsuflețit, spunea despre arhitectura anilor '50 în care găsea forma absolută a dezumanizării: „ar trebui să se elibereze nu doar permise de construit aceste clădiri, ci și permise de locuit în ele”. În primul său text de teatru (1950), Ionesco a surprins imaginea unei lumi aflată în descompunere în relație cu spațiul și vorbele. De aceea, într-un spațiu aproape aseptice, chiar dacă extrem de colorat, își desfășoară viața intimă și socială (care chiar par a se confunda în spectacol) gazdele, *Domnul* și *Doamna Smith* (Radu Vulpe și Ioana Iacob), servitoarea lor, *Mary* (Olga Török), și invitații: *Domnul*, *Doamna Martin* (Rareș Hontzu și Isolde Cobet) și un *căpitan de pompieri* (Boris Gaza). Naturalitatea actorilor face discordanță și pune în valoare discursul fracturat al personajelor, formalitățile fără conținut, limbajul mecanic, cuvintele scoase din context, alăturate după un principiu

logic cunoscută numai de Ionesco. În această lume educată după principiile etichetei sociale, fiecare stă alături de ceilalți, dar comunică separat. Mecanica actului sexual dintre Mary și căpitan reduce un gest viu la un fenomen dintre două păpuși mecanice. Țin trează atenția pe parcursul reprezentației: vioiciunea Olgăi Török și asemănarea ei cu Vanessa Paradis, dicția impecabilă a lui Boris Gaza, fluiditatea Ioanei Iacob, fermitatea Isoldei Cobeț. În costumul său de scenă, Rareș Hontzu te face să crezi că s-a născut în epoca greșită. E din Ionesco!

A doua zi a turneului a continuat cu **Ultimul incendiu**, un spectacol al regi-zoarei Cornelia Crombholz pe un text pentru care Dea Loher a primit în țara sa natală, Germania, distincția Dramaturgul Anului 2008. Un text și o montare în deja buna tradiție a teatrului postdramatic, în care personajele își expun narațiunea, și când interacționează, și când se află singure în fața publicului. În prolog și în epilog, toți actorii stau la masă și își spun povestea de început și de final ca un cor antic conștient de mijloacele unei reprezentații. Este vorba despre un accidentul unui copil în care, ca într-un domino, sunt implicați mai mulți membri ai unei comunități: *Olaf* (Horea Săvescu) gonea cu mașina *Karolinei*, o pictoriță cu sâni amputați (Andrea Nistor), urmărit de *Edna* (interpretată cu forță de Simona Vintilă), o polițistă care crede că el e un terorist dat în urmărire. Bineînțeles, evenimentul se extinde și asupra familiei: *părinții* (Ioana Iacob, într-o ipostază mai intensă decât în prima seară; Rareș Hontzu) și *bunica* (fragil interpretată de Ida Jarcsek-Gaza). Toți sunt infectați de întrebări și vină, toate viețile sunt marcate și caută, din acest moment, o formă de evadare; inclusiv singurul martor la accident, *Rabe* (Georg Peetz, într-un joc concentrat și puternic), un fost soldat care transformă durerea mamei în terapie sexuală; inclusiv tatăl, care își caută alinarea în brațele pictoriței; inclusiv bunica, atinsă de Alzheimer și ucisă de tată. Moartea copilului devine, cum spunea George Banu într-un eseu în care analiza acest motiv teatral, „un reziduu al destinului tragic, orb și imprevizibil”, un motor care modifică relațiile, declanșează autorefecția, favorizează introspecția. În spectacolul fluid al Corneliiei Crombholz, cu timpi marcați de un soundtrack pe alocuri răvășitor (Cat Power cu *Sea of Love* este doar o părțică), dar uneori prea prezent, Dea Loher nu oferă un răspuns, ci pune o întrebare: vina și responsabilitatea sunt în noi sau sunt predestinate?

Ultimul spectacol al turneului, o montare în regia lui Alexandru Mihăescu pe textul din 2006 al dramaturgului englez Mark Ravenhill – **Pool (No Water)** – s-a detașat de restul spectacolelor prin provocarea lansată actorilor de a susține fizic intensitatea acestui text. Creat în urma unei colaborări experimentale între dramaturg și trupa londoneză Frantic Assembly, cunoscută pentru spectacolele sale de mișcare, în care exprimarea prin intermediul mijloacelor fizice este extrem de elaborată, dar nu presupun eliminarea textului, *Pool (No Water)* este povestea angajată moral și social a patru tineri artiști frustrați de lipsa de succes. Personajele nu au nume, identități, semn că lumea contemporană este una a comunităților, nu a individualităților. Când se duc să își viziteze o prietenă, o artistă bine cotate, îi încearcă invidia. Când ea, după un party cu droguri, se aruncă în gol în propria piscină, uitând că a fost goliță, cei patru o urmează la spital. Și încep aici să lucreze la opera lor de artă, exploatând pervers în numele artei, prin film și fotografie, corpul bolnavei inconștiente. Canavaua lui Ravenhill este o fabulă contemporană despre identitatea și statutul artistului azi, valoarea și relativitatea unei opere de artă, despre prietenie, despre limitele sociale ale ființei umane. În spectacolul TGST nu s-au explorat decât pasager aceste zone, nu s-a încercat o nuanțare a personajelor, o apropiere a publicului de cele patru suflete rătăcite în artă și societate

Foto: TGST

Olga TÖRÖK în *Cântăreața cheală* de Eugen Ionescu

prin crearea unui contrapunct și a unei tensiuni față de agresivitatea textului. De la început până la sfârșit ele cântă pe aceeași notă și seamănă unul cu celălalt în discursul fizic și interpretare. Din păcate, disponibilitatea și efortul actorilor (Christine Cizmaș, Ioana Iacob, Ramona Olasz, Horia Săvescu și Radu Vulpe) nu sunt nuanțate teatral de către directorul de scenă; nici proiecțiile, nici demersul coregrafic nu sublimează asperitățile realității textuale. În spectacol a existat însă un moment de adevăr: cu puțin înainte de final, actorii s-au oprit din jocul fizic extrem de solicitant pentru o pauză (dar au rămas pe scenă, nedesprinzându-se total de personajele lor), care să tragă o gură de aer, care să fumeze o țigară, ni l-au prezentat pe regizorul lor tehnic și ne-au spus: „Hai că nu mai e chiar așa mult!”. După care și-au reluat din nou alergătura. A fost secvența din spectacol care mi-a amintit că suntem acolo unii pentru ceilalți, un moment frumos care le-a dat (abia atunci!) cu adevărat viață personajelor de pe scenă.